

Adiyaman Destek Market Proje Final Raporu

ARALIK 2025

İçindekiler

Temel İhtiyaç Derneği	1
Proje Künyesi	2
Yönetici Özeti	3

İNSANİ YARDIMDA SÜRDÜRÜLEBİLİR DESTEĞİN ÖNEMİ

İhtiyacın Tespiti	4
Projenin Tanımı	5

ADİYAMAN DESTEK MARKET PROJE SÜRECİ

Adıyaman Destek Market Kurulum Süreçleri	6
Hazırlık ve Kurulum Aşaması	
Fiziksel Altyapı ve Çok Amaçlı Tasarım	
Destek Market Bahçesi ve Kullanım Amaçları	7
Erişim ve Kapsayıcılık	
Engelsiz Tasarım ve İç Mekan Kurgusu	
Destek Market Nasıl İşler?	9
Destek Marketten Kimler Faydalanabilir?	
Destek Market Faydalanıcıları Nasıl Haberdar Edilir?	

ADİYAMAN DESTEK MARKET UYGULAMA SÜRECİ

11

Destek İnsan Kaynakları	
Destek Kadın	12
Kuş bakışı Destek Market	13
Sayılarla Destek Market	14
Kırılgan Gruplar	16
Yem Desteği	17

Temel İhtiyaç Derneği

Bir taraftan israfı önleyerek, gezegenin önemli sorunlarından birine çözüm olmaya çalışırken; diğer taraftan insanların temel ihtiyaçlarına adil ve eşit şekilde ulaşabilmesi için çalışmalar yürüten ve kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşudur.

Merkez:

Bade Sokak No:9 Etiler, Beşiktaş – İstanbul

Operasyon Merkezi:

Zümrütevler Mahallesi Koç Sokak No:14 Maltepe, İstanbul

temelihtiyacdernegi

tidersosyal

tidersosyal

tidersosyal

Temel İhtiyaç Derneği - TİDER

temelihtiyacdernegi

www.tider.org

info@tider.org

Proje Künyesi

Proje Yürütücüsü: Temel İhtiyaç Derneği

Proje Paydaşları: Adıyaman Belediyesi
Cargill Türkiye

Proje Yöneticisi: Melike ÇORLAK

Destek Market Ekibi: Ela Nur ÇALIŞKAN
Eren Can CİHAN
Gazi ÇAPAR
Mehmet Kerim PAYDAŞ
Mehmet Şerif POLAT
Mihriban KARATAŞ
Sıdıka ULUCAN

Bu belgenin içeriğinden sadece Temel İhtiyaç Derneği sorumludur ve bu içerik herhangi bir şekilde T.C. Adıyaman Belediyesi ve proje sponsoru Cargill Türkiye'in veya hiçbir tüzel kurumun görüş ve tutumunu yansıtmaz. Tüm hakları saklıdır. Bu raporun hiçbir bölümü Temel İhtiyaç Derneğini ve CARGİLL'in izni olmadan hiçbir elektronik veya mekanik formatta ve araçla (fotokopi, kayıt, bilgi depolama vb.) çoğaltılamaz. Kaynak belirtmek koşuluyla raporda geçen yazılardan yararlanılabilir.

Yönetici Özeti

6 Şubat 2023 depremlerinin ardından Adıyaman'da yaşanan insani krize sürdürülebilir bir çözüm üretmek amacıyla; **Cargill Türkiye, TİDER ve Adıyaman Belediyesi** iş birliğiyle hayata geçirilen "**Adıyaman Destek Market**", afet sonrası iyileşme sürecinde yenilikçi bir model ortaya koymuştur. Proje, klasik yardım dağıtımının ötesine geçerek, gıda bankacılığı prensipleriyle insan onuruna yaraşır, seçme özgürlüğü sunan modern bir destek mekanizması kurgulamıştır.

Ekim 2023 - Ekim 2025 dönemini kapsayan iki yıllık faaliyet süresince proje; **1.500 tekil haneye** düzenli destek sağlamıştır. Değişen hane nüfusları ve düzenli periyotlar dahil edildiğinde, 24 ayın sonunda toplam **87.181 bireye** erişim sağlanmıştır. Toplamda **20.646 alışveriş işlemi** gerçekleştirilmiş; gıda, hijyen ve tekstil ürünlerine güvenilir erişim garanti altına alınmıştır. Özellikle "**Destek Kadın**" ve "**Bebek Bakım**" reyonları ile kırılğan grupların spesifik ihtiyaçları hedef odaklı çözümlerle karşılanmıştır.

Fiziksel erişilebilirlik standartlarına tam uyumlu altyapısı ve kurulan teknolojik takip sistemiyle Adıyaman Destek Market, afet müdahalesinden yerel kalkınmaya geçişte referans bir proje olmuştur.

Yerelin kalkınması için sunulan destekler hane tüketimiyle sınırlı kalmamış; Cargill'in katkılarıyla **21 üreticiye** sağlanan **33.600** kilogramlık süt yemi desteği sayesinde, hayvansal üretimde yaşanan verim kaybının önüne geçilmiş ve bölgedeki küçük ölçekli üreticilerin ekonomik dayanıklılığı artırılmıştır.

Proje, sadece aynı yardım değil, aynı zamanda bir "sosyal kalkınma merkezi" olarak işlev görmüştür. "**Destek İnsan Kaynakları (İK)**" projesinin entegrasyonu sayesinde, faydalanıcıların istihdam edilerek sürecin operasyonel ayağında görev almaları sağlanmış; ekonomik özgürlüğünü kazanan bireylerin sistemden mezun edilmesiyle yeni ihtiyaç sahiplerine alan açılmıştır. Bu döngüsel model, yardımların yarattığı "bağımlılık" riskini minimize etmiş ve toplumsal dayanışmayı güçlendirmiştir.

İki yılın sonunda; oturmuş operasyonel sistemi, tedarik ağı ve veri tabanıyla birlikte projenin yönetimi Adıyaman Belediyesi'ne devredilmiştir. Bu devir, **Cargill ve TİDER**'in sağladığı kaynağın geçici bir destekten, kalıcı bir kamu hizmetine dönüştüğünün ve "tek seferlik yardım" algısının yerini sürdürülebilir bir modele bıraktığının en somut kanıtıdır.

Bu rapor; projenin ihtiyaç analizlerini, kurulum aşamalarını, iki yıllık deneyimleri ve kamu-özel sektör-STK iş birliğiyle mümkün kılınan dayanışma modelinin nasıl kalıcı bir değere dönüştüğünü tüm şeffaflığıyla ortaya koymaktadır.

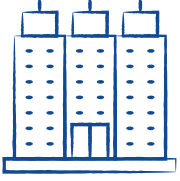
İNSANİ YARDIMDA SÜRDÜRÜLEBİLİR DESTEĞİN ÖNEMİ

İhtiyacın Tespiti

6 Şubat 2023'te Türkiye saati ile 04:17'de merkez üssü Kahramanmaraş Pazarcık olan 7.7 büyüklüğünde ve saat 13:24'te merkez üssü Kahramanmaraş Elbistan olan 7.6 büyüklüğünde iki büyük yoğun yıkıcı deprem yaşanmıştır. Asrın felaketi olarak kabul edilen bu afet, 11 ilde, 14 milyona yakın insanımızı etkilerken 50 binin üzerinde insanın hayatını kaybetmesine sebep olmuştur.

Felaketin yaşandığı 11 il arasında yer alan Adıyaman, en çok hasar gören iller arasında yer almıştır. Adıyaman, yaşam alanlarından ziyade ulaşım yollarının da zarar görmesinden dolayı desteklerin geç ulaştığı illerden biri olmuştur. Bu nedenle akut dönem müdahalelerinde geç kalınmış bir ildir. Desteklerin bölgeye geç ulaşmasıyla bölge halkı diğer illere nazaran, görece daha fazla desteğe ihtiyaç duymaktadır.

Adıyamanlılar tarafından "Doğu'nun Batı'sı, Batı'nın Doğu'su" olarak tanımlanan ilde sürdürülebilir kalıcı çözümlere ihtiyaç vardır.

11 il

7.7. büyüklüğünde deprem

14 milyon kişi etkilendi

53 binden fazla can kaybı

Depremden etkilenen tahmini birey sayısı **13.381.467**'dir.

İNSANİ YARDIMDA SÜRDÜRÜLEBİLİR DESTEĞİN ÖNEMİ

Projenin Tanımı

Destek Market, gıda bankacılığı modelinin, insan onuruna yaraşır modern bir market formatında uygulanmasına Temel İhtiyaç Derneği (TİDER) tarafından verilen isimdir. Genellikle gıda bankalarında sadece gıda maddelerinin bulunduğu varsayılsa da, bu projede gıda dışı hijyen malzemesi, ev eşyası, tekstil ve kıyafet gibi temel ihtiyaç kalemleri de geniş bir yelpazede sunulmuştur.

Adıyaman Destek Market'i diğer örneklerden ayıran en önemli özellik ise bölge halkının geçim kaynaklarını desteklemek amacıyla 'Tarımsal Kalkınma Desteği'nin de sürece dahil edilmesidir. Bu kapsamda, temel gıda ve hijyen ürünlerinin yanı sıra, hayvancılıkla uğraşan üreticiler için hayvan yemi ürünleri de market raflarında yerini almıştır.

Haziran 2023'te projelendirilen Adıyaman Destek Market, 5 ay gibi kısa bir sürede tamamlanan hazırlık alanına sahip olan market, planlandığı üzere Ekim 2025'e kadar aktif kalarak, her ay ortalama 1.500 ailenin temel ihtiyaçlarını düzenli olarak karşılamıştır.

Tider web sitesine
ulaşmak için
QR kodu okutunuz.

ADİYAMAN DESTEK MARKET KURULUM SÜREÇLERİ

Hazırlık ve Kurulum Aşaması

Adıyaman Destek Market proje hazırlık çalışmaları; **Cargill, TİDER** ve **Adıyaman Belediyesi** iş birliğinde Haziran 2023'te tamamlanmıştır. Beş ay gibi kısa bir sürede yapım ve kurulum aşaması tamamlanan market, planlandığı üzere Ekim 2023 itibarıyla hizmet vermeye başlamıştır.

Fiziksel Altyapı ve Çok Amaçlı Tasarım

Adıyaman Destek Market; 1 dönümlük arazide **308m²** kullanım alanı ile kurgulanmıştır.

Market; 1 depo, 1 mutfak, 1 banyo, 1 ofis, 1 giyim odası, 1 market bölümü ve 1 bahçe olmak üzere 7 ayrı kullanım alanına sahiptir.

Bu çoklu yapı, projenin sadece bir "market" değil, aynı zamanda bir "yaşam merkezi" olarak tasarlanmasının bir sonucudur. Projenin çıkış stratejisi kapsamında, tesisin 2. yılın sonunda yerel yönetime devredilmesi en başından planlanmıştır. Yatırımın sürdürülebilirliğini garanti altına almak amacıyla bina; market formatından kültür-sanat merkezine veya etkinlik alanına dönüştürülebilir esnekliğine sahip olacak şekilde inşa edilmiştir. Bu stratejik mimari yaklaşım, yerel yönetimin binayı gelecekte farklı ihtiyaçlar için de kullanabilmesine olanak tanımıştır.

ADİYAMAN DESTEK MARKET KURULUM SÜREÇLERİ

Bahçe Kullanımı ve Sosyal Alanlar

Merkezi konumu ve yapılan peyzaj çalışmalarıyla aktif kullanıma uygun, güvenli bir bahçe alanı oluşturulmuştur.

Erişim ve Kapsayıcılık:

Stratejik Konum ve Ulaşım Kolaylığı

Marketin lokasyonu belirlenirken faydalanıcıların ulaşım maliyetleri ve kolaylığı merkeze alınmıştır. Adıyaman Altınşehir'de inşa edilen market; yoğun nüfuslu yerleşim alanlarına yürüme mesafesinde konumlandırılmıştır. Merkeze görece uzak bölgelerde yaşayan haneler içinse, toplu taşıma durağının hemen önünde yer alan arazi seçimi sayesinde ulaşım bir engel olmaktan çıkarılmıştır.

Proje Süresi ve Kapanış

Adıyaman Destek Market, **Ekim 2023 - Ekim 2025** tarihleri arasında, hedeflendiği üzere her ay ortalama **1.500 ailenin** temel ihtiyaçlarını karşılayarak **2 yıllık** operasyonel sürecini başarıyla tamamlamış ve yerel yönetime devredilmiştir. Devir işleminin ardından **Adıyaman Belediyesi** stratejik bir kararla, ildeki dağınık yapıda bulunan diğer yardım noktalarını kapatarak kaynaklarını konsolide etmiştir. Belediye, sosyal desteklerin tek bir merkezden, **Adıyaman Destek Market** altyapısı kullanılarak, kontrollü ve izlenebilir bir şekilde ulaştırılmasına karar vermiştir. Bu durum, kurulan sistemin verimliliğinin ve başarısının yerel yönetim tarafından tescillendiğinin en somut göstergesidir.

ADIYAMAN DESTEK MARKET KURULUM SÜREÇLERİ

Engelsiz Tasarım ve İç Mekan Kurgusu

Projenin mimari tasarımında "herkes için erişilebilirlik" ilkesi 2 yıl boyunca tavizsiz uygulanmıştır.

- **Dış Erişim:** Market girişinde uluslararası standartlara uygun engelli rampası ile bedensel engelli ve yaşlı bireylerin tesise bağımsız erişimi sağlanmıştır.
- **İç Mekan Hareketliliği:** Market içindeki raf düzeni ve koridor aralıkları; tekerlekli sandalye kullanan bireylerin ve bebek arabalı ebeveynlerin kimseden yardım almadan, rahatça alışveriş yapabileceği genişlikte (evrensel tasarım standartlarında) kurgulanmıştır. Bu sayede tüm faydalanıcılar için onurlu ve konforlu bir alışveriş deneyimi sunulmuştur.

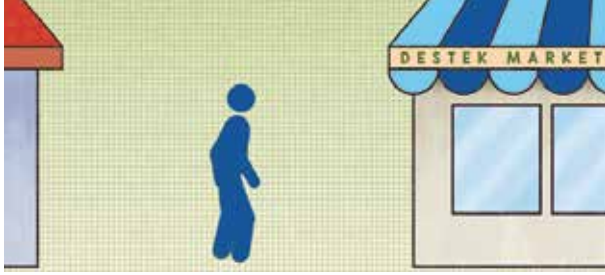

- **Ergonomik Ürün Yerleşimi ve Personel Desteği:** Raf dizilimi, sadece yatay genişlik değil dikey erişilebilirlik de gözetilerek yapılmıştır. Tekerlekli sandalye kullanıcılarının üst raflara uzanma zorluğu yaşamaması adına, yüksek sirkülasyonlu temel ürünler erişilebilir seviyelerdeki raflara yerleştirilmiştir. Fiziksel erişimin mümkün olmadığı istisnai durumlarda ise market personeli, hassasiyetle hareket ederek faydalanıcıya destek sağlamıştır.

- **Spesifik İhtiyaç Odaklı Reyon Kurgusu:** Hasta bezi, yetişkin bezi ve kadın hijyen ürünleri gibi hassas kalemlerin bulunduğu alanlar ve "Destek Kadın Reyonu", genel sirkülasyonun içinde ancak görsel mahremiyeti sağlayacak şekilde özel olarak konumlandırılmıştır. Bu stratejik yerleşim, faydalanıcıların bu ürünleri talep ederken veya alırken çekinmemelerini sağlamış, alışveriş deneyiminin insan onuruna yaraşır bir şekilde tamamlanmasına olanak tanımıştır. Bu kritik nokta Adıyaman halkı için önem arz etmektedir.

DESTEK MARKET NASIL İŞLER?

Destek Market ekipleri tarafından aranan faydalanıcının kendisi için belirlenen gün ve saatte markete gelmesi beklenir.

Faydalanıcı, telefonuna yönlendirilen mesajla T.C. kimlik numarasına yüklenen bakiyeyi kontrol edebilir.

Faydalanıcı standart bir alışverişteki gibi ihtiyaçlarını seçer.

Kasada para vermez, telefonuna gelen mesajı gösterir. Seçtiği ürünlerin bedeli bakiyesinden düşülür.

Kalan kredisini daha sonra kullanmak üzere alışverişini tamamlar ve çıkar. Diğer yandan ise Destek İK'ya yönlendirilir.

DESTEK MARKET NASIL İŞLER?

Kimler faydalanabilir?

Hanede SGK kapsamında aylık olmaması ve muhtaçlık sınırının altında kalması.

Adıyaman Merkez İlçe sınırlarında ikamet ediyor olması.

Başvuru yapan kişinin ve hanede yaşayan bireylerin adına taşınmaz olmaması.

Adıyaman Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'ne, daha önce başvuru yapmamış olması.

Başvuru yapan kişinin ve hanede yaşayan bireylerin adına 2005 ve üzeri yaşta bir otomobilin bulunmaması.

Başka kurum ve kuruluşlardan aynı ve nakdi destek alamıyor olması.

Faydalanıcılar nasıl haberdar edilir?

Adıyaman Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'nün süzgecinden geçen kişilerin listesi Destek Market personellerine yönlendirilir.

Destek Market ekibi listedeki her bir kişi ile tek tek iletişime geçerek markete davet eder.

Her ailenin markete geleceği gün belirlidir. Böylelikle markette yoğunluk yaşanmamasına ve tüm faydalanıcıların rahatlıkla alışveriş yapmasına imkân tanınır.

ADİYAMAN DESTEK MARKET UYGULAMA SÜRECİ

Destek İnsan Kaynakları

Destek İK, gıda bankalarından faydalanan bireylerin iş gücü piyasasına dahil edilmesi için geliştirilmiş bir istihdam platformudur. Gıda bankalarına bağış yapan kurumlarla, gıda bankasından faydalanan bireyleri bir araya getirmeyi amaçlar. Kurumlar gıda bankalarına sadece ürün desteği bulunmakla kalmaz, ağırlıklı olarak mavi yaka insan kaynağını gıda bankası faydalanıcılarından karşılayarak ihtiyaç sahiplerinin "ihtiyaç sahibi" etiketinden kurtulmalarına ve yardım sisteminden çıkmalarına destek sağlar.

Adıyaman Destek Market 24 aylık faaliyeti boyunca Destek İnsan Kaynakları projesi ile bu sürdürülebilir modele ev sahipliği yapmıştır. Marketin faaliyet göstermeye başladığı ilk aylarda faydalanıcı olarak gelen Elanur Çakır, Destek İK programı sayesinde Destek Market'te istihdam edilmiştir. 6 Şubat depreminden sonrası ailesinin sorumluluğunu üstlenen 20 yaşındaki Elanur, istihdamın ardından ekonomik özgürlüğünü elde etmiş ve yardım sisteminden ayrılmıştır. Bu sayede sistemde yer açılmış ve bir başka ihtiyaç sahibi sisteme dahil olmuştur.

Bu döngüsel model, yardıma bağımlılığı azaltarak toplumsal dayanışmayı güçlendirmiştir.

"Bu iş hayatımda çok şeyi değiştirdi. Kendime olan güvenimi kazandım ve güçlü hissetmeyi öğrendim. Eskiden bazı şeylerin imkânsız olduğunu düşünürdüm ama artık benim için imkânsız diye bir şey yok."

* "Destek İK ile Elanur'un hikayesine buradan ulaşabilirsiniz."

<https://www.youtube.com/watch?v=SeV4hvp62Y>

ADYAMAN DESTEK MARKET UYGULAMA SÜRECİ

Destek Kadın

Destek Kadın reyonu, Destek Marketin içinde kadınların ihtiyaçlarına ayrılmış özel bir reyon olarak kurgulandı.

Ped, tayt, iç çamaşırı ve intim temizlik ürünleri gibi kadın kişisel malzemelerinin yer aldığı reyon alışveriş kolaylığı sağlarken market içinde daha rahat hareket edebilmelerine yardımcı oldu. Ayrıca reyonda bulunan ürünler haricinde ihtiyaç duydukları ürünleri gözlemleyip daha rahat talep edebilmelerini sağladı.

"Çocuklarım makarnayı çok seviyor, bu yüzden buraya her geldiğimde biraz alıyorum. Ayrıca kişisel hijyen malzemeleri de alıyorum. Yiyecek ve diğer ürünleri bulmak için harika bir merkezi konum ve burada bulunanları çok seviyorum. Gerçekten ihtiyacımız olan tüm ürünlere sahipler ve bize büyük destek oldular."

KUŞ BAKIŞI DESTEK MARKET

Proje kararı
(Haziran 2023)

Temel atılması
(Ekim 2023)

Yerel yönetim, özel
sektör ve STK
iş birliği

1 dönümlük arazi

308 m² kullanım
alanı

4 kişilik
ekip

Personelde destek
İK istihdamı

Ayda 1.500
aileye hizmet

66.210 kg
gıda

40.563 kg
gıda dışı

5.500 adet
bebek ürünü

8.658 adet
giysi

550 adet
kadın pedi

16.285 adet
kişisel hijyen
ürünü

6.5 milyon TL
değerinde ürün
desteği

Projemiz BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan 7 tanesine doğrudan ve/veya dolaylı olarak katkı sağlamayı hedeflemektedir.

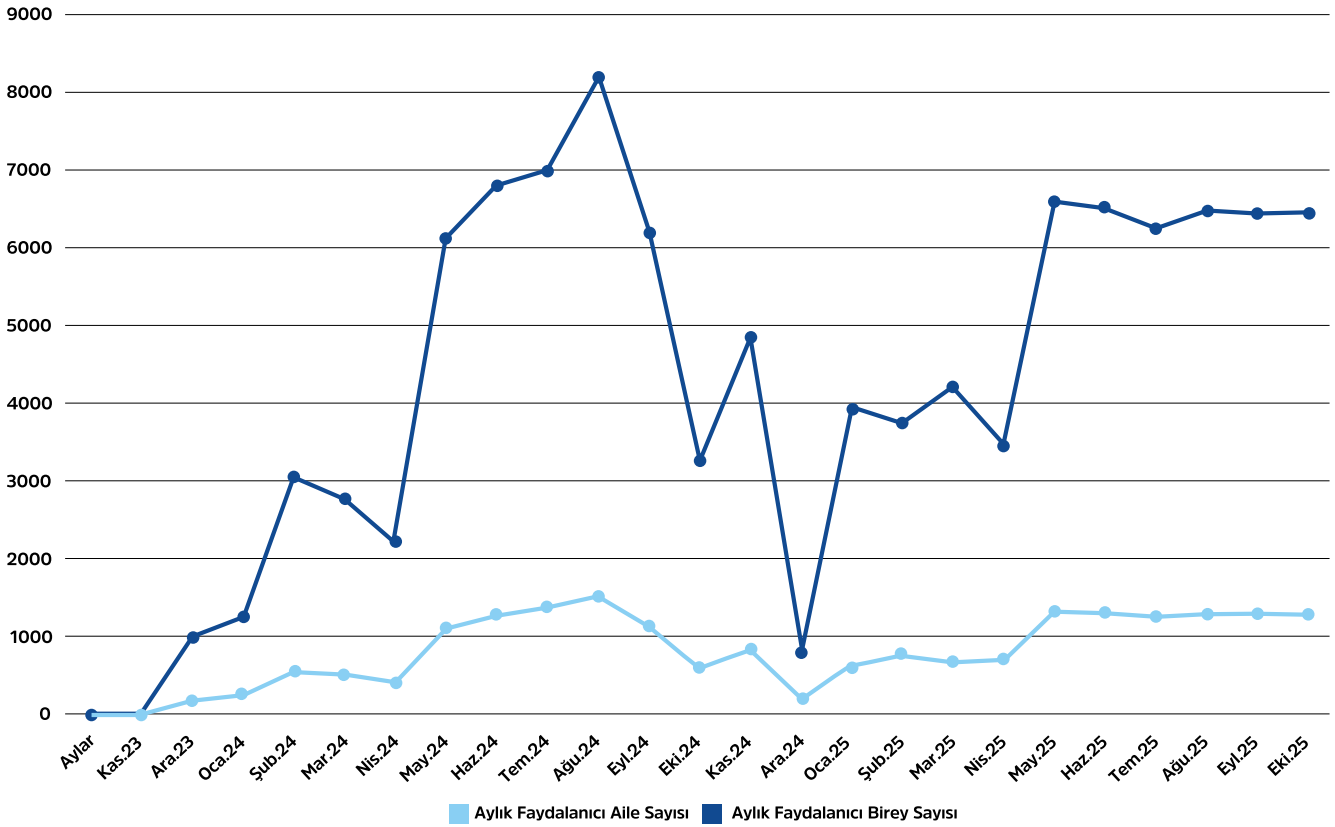

SAYILARLA DESTEK MARKET

31 Ekim 2023 itibariyle hizmet vermeye başlayan Adıyaman Destek Market Ekim 2025'te ayda ortalama 1.500 faydalanıcı aileye ulaşmıştır.

Ekim 2023 itibarıyla izlenen aylık faydalanıcı grafiği, projenin 18. ayında istikrarlı bir seyir izlemeye başlamıştır. Verilerdeki bu stabilizasyon, Adıyaman halkının gıda bankacılığı sistemine 1,5 yıllık süreçte tam uyum sağladığının somut bir göstergesidir. Adıyaman Destek Market öncesinde yardımlara düzenli erişimde yaşanan aksaklıklar, gıda bankacılığı sisteminin 'tek seferlik bir yardım' olarak algılanmasına neden olmaktadır. Ancak projenin hayata geçmesiyle birlikte, insani yardım ve sosyal desteğin sürekliliği sağlanmış; bu durum faydalanıcılar nezdinde düzenli destek alma kültürünün yerleşmesini sağlamıştır.

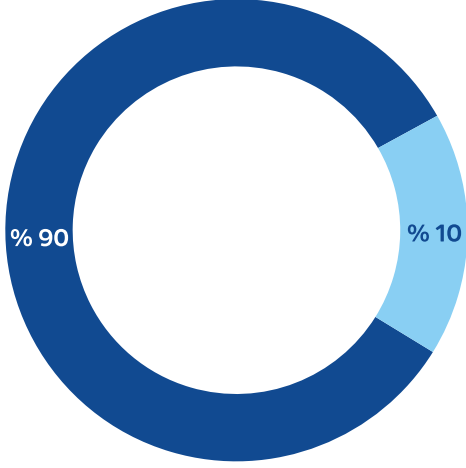
Aylık Faydalanıcı Grafiği

İki yıl sonunda 20.646 farklı alışveriş işlemi ile ulaştığımız birey sayısı 87.181'dir.

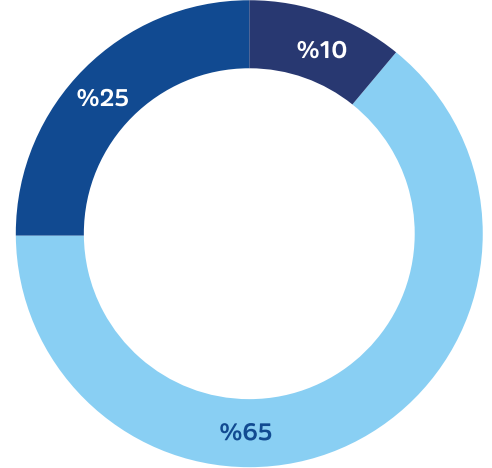
SAYILARLA DESTEK MARKET

Cinsiyet dağılımı

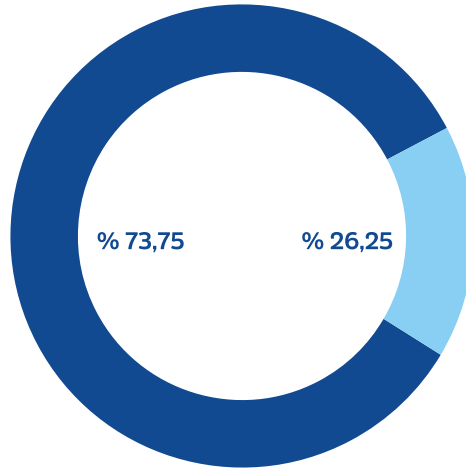
● kadın ● erkek

Yaş aralığı

● 50 yaş üstü ● 25-49 yaş arası ● 18 - 24 yaş arası

Destek Market ürün detayları

● satın alınan ürünler ● bağış ile gelen ürünler

KIRILGAN GRUPLAR

1.520 düzenli faydalanıcı aileden;

- 397'si eşinden ayrılmış ve çocuğunun bakımını tek başına üstlenen kadınlardan,
- 100 aile kırılğan grup; hanede zihinsel, fiziksel engelli olan bireylerden,
- 169'u babanın ceza infaz kurumlarında olduğu ailelerden,
- 800'ü herhangi bir sigorta ve sağlık güvencesi bulunmayan ailelerden oluşmaktadır.

YEM DESTEĞİ

Yerelin kalkınması için sunulan destekler hane tüketimiyle sınırlı kalmamış, geçim kaynaklarının güçlendirilmesine de odaklanılmıştır. **21 üreticiye** sağlanan **33.600 kilogramlık süt yemi desteği** sayesinde, afet sonrası hayvansal üretimde yaşanan verim kaybının önüne geçilmiş ve bölgedeki küçük ölçekli üreticilerin ekonomik dayanıklılığı artırılması desteklenmiştir.

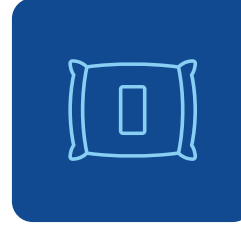
21
Üretici

41
Hayvan

672
Paket

33.600 kg
Yem

“Adıyaman Destek Market Projemiz Corporate Engagement Ödülleri kapsamında “Hayırseverlik, Sosyal veya Etik Amaçlı En İyi Gönüllü Çalışma” kategorisinde Bronz Ödüle layık görüldü.

Corporate Engagement Awards; Londra merkezli Corporate Magazine tarafından düzenlenen ve yılın en başarılı yenilikçi kurumsal iş birlikleri, sponsorlukları ve ile bu işbirliklerini iletişim stratejilerini değerlendiren Avrupa'nın önde gelen ödül organizasyonlarından biridir.

 temelihıtyacdernegi tidersosyal tidersosyal
 tidersosyal Temel İhtiyaç Derneği - TİDER temelihıtyacdernegi

www.tider.org
info@tider.org